

วัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกในสตรีวัยกลางคน

พญ.อุไรวรรณ คมไพบุลย์กิจ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านมะเร็งนรีเวช สถาบันมะเร็งแห่งชาติ

สาเหตุของการเกิดมะเร็งปากมดลูกส่วนใหญ่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสฮิวแมนแพปพิโลมา (Human papilloma virus) หรือ เอชพีวี (HPV) ซึ่งติดต่อได้จากการมีเพศสัมพันธ์ ในสตรีที่ได้รับเชื้อเอชพีวีนั้น ส่วนใหญ่มักจะหายได้เองประมาณ 90% โดยระยะเวลาที่ร่างกายจะสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อกำจัดเชื้อไวรัสเฉลี่ยประมาณ 1-2 ปี และส่วนน้อยที่การติดเชื้อไม่สามารถหายไปได้เองและเป็นสาเหตุของมะเร็งปากมดลูกได้ในที่สุด

ปัจจุบันพบว่าไวรัสเอชพีวีที่ก่อให้เกิดมะเร็งปากมดลูกคือสายพันธุ์ความเสี่ยงสูง ซึ่งประกอบไปด้วย เอชพีวีสายพันธุ์ 16,18,45,31,33,35,52,58 91 (เรียงลำดับตามอุบัติการณ์การเกิดมะเร็งปากมดลูก)

นอกจากนี้ยังมีเอชพีวีสายพันธุ์ความเสี่ยงต่ำ ที่ทำให้เกิดหูดหงอนไก่ ได้แก่สายพันธุ์ 6,11 เป็นต้น ไวรัสชนิดนี้สามารถก่อโรคได้ทั้งในผู้หญิงและผู้ชาย เป็นสาเหตุของโรคมะเร็งในอวัยวะต่างๆ เช่น มะเร็งปากมดลูก มะเร็งช่องคลอด มะเร็งปากช่องคลอด มะเร็งอวัยวะเพศชาย มะเร็งทวารหนัก มะเร็งช่องปาก และลำคอ ซึ่งมะเร็งเหล่านี้สามารถป้องกันได้โดยการเริ่มฉีดวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกตั้งแต่วัยยังไม่เคยได้รับเชื้อไวรัสเอชพีวีมาก่อน

วัคซีนเอชพีวีหรือวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกในปัจจุบัน

วัคซีนเอชพีวี	สายพันธุ์เอชพีวีไวรัส	
	ความเสี่ยงสูง	ความเสี่ยงต่ำ
ชนิด 2 สายพันธุ์ (Cervarix)	16,18	-
ชนิด 4 สายพันธุ์ (Gardasil-4)	16,18	6,11
ชนิด 9 สายพันธุ์ (Gardasil-9)	16,18,31,33,45,52,58	6,11

คำแนะนำในการฉีดวัคซีน HPV จากสมาคมโรคติดเชื้อในเด็กแห่งประเทศไทย

- แนะนำให้ฉีดในหญิง อายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไป โดยในวัยรุ่นที่แข็งแรงดีหากฉีดเข็มแรก ก่อนอายุ 15 ปี ให้ฉีด 2 เข็ม ในเดือนที่ 0, 6 – 12 เดือน
- สำหรับหญิงอายุ 15-26 ปี ให้ฉีด 3 เข็ม ในเดือนที่ 0, 1 - 2 และ 6

คำแนะนำจาก Centers for disease control and prevention (CDC) ปี ค.ศ. 2019 สำหรับสตรีที่อายุตั้งแต่ 26 – 45 ปี ไม่ได้แนะนำให้ฉีดวัคซีนทุกราย จะพิจารณาร่วมกันระหว่างแพทย์และผู้รับบริการว่าหากได้รับประโยชน์จากวัคซีนก็สามารถแนะนำให้ฉีดได้ โดยพบประสิทธิภาพของวัคซีนที่ช่วยป้องกันเรื่องการติดเชื้อแบบเรื้อรัง (persistent infection) และรอยโรคหูดหงอนไก่อยู่ที่ประมาณ 93 – 100 % แต่ในรายที่อายุมากกว่า 45 ปีนั้นไม่ได้แนะนำให้ฉีดวัคซีนเนื่องจากประสิทธิภาพของวัคซีนลดลง

ในสตรีอายุ 27-45 ปี ที่ยังไม่ได้รับวัคซีนครบตามคำแนะนำ สามารถพิจารณาให้วัคซีนได้โดยมีเรื่อง
ที่ควรคำนึงดังนี้

- สตรีทุกรายควรทราบว่าเอชพีวีไวรัสติดต่อได้จากการมีเพศสัมพันธ์ และส่วนใหญ่มักจะหายได้เอง
- การติดเชื้อมักจะเกิดในสตรีอายุน้อย แต่ในสตรีที่อายุมากกว่า 27 ปี ที่คิดว่าจะมีคู่นอนคนใหม่สามารถ
แนะนำให้ฉีดได้ เนื่องจากสามารถป้องกันการติดเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์อื่นๆที่ยังไม่เคยได้รับเชื้อมาก่อน
- สตรีที่มีคู่นอนคนเดียว ไม่มีความเสี่ยงที่จะได้รับการติดเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ใหม่
- สตรีที่มีคู่นอนหลายคน มีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อเอชพีวีมากกว่า
- ในปัจจุบันยังไม่มี การตรวจวัดระดับภูมิคุ้มกันไวรัสเอชพีวี
- ประสิทธิภาพของวัคซีนจะสูงที่สุดในสตรีที่ไม่เคยได้รับเชื้อมาก่อน แต่ประสิทธิภาพวัคซีนจะลดลงใน
รายที่เคยได้รับเชื้อมาก่อนหรือมีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง
- วัคซีนสามารถป้องกันการติดเชื้อเอชพีวีสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยติดมาก่อนได้ แต่ไม่สามารถป้องกันหรือ
กระตุ้นภูมิคุ้มกันมากำจัดเอชพีวีสายพันธุ์ที่เคยได้รับเชื้อมาก่อน

สำหรับสตรีที่อายุมากกว่า 45 ปี ยังไม่แนะนำให้ฉีดวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูก เนื่องจากยังไม่มี
หลักฐานยืนยันชัดเจน

Reference

- Meites E, et al. Human papillomavirus vaccination for adults: updated recommendations of the advisory
committee on immunization practices, MMWR.2019;68(32);698-, 2019